

Levende kulturarv – på bygningens præmisser

Introduktion

Opsamling fra Restaureringsseminar 2014

Af Dorthe Bendtsen, arkitekt MAA og skribent DJ

"Det bliver en hård dag! Vi skal være her i mange timer, vi er mange mennesker, og der er meget, der skal debatteres." Sådan bød journalist og forfatter Pernille Stensgaard med et glimt i øjet velkommen til Restaureringsseminar 2014. I rollen som ordstyrer skulle hun lede indlægs-holderne og de knap 400 deltagere trygt og godt igennem dagen.

Først havde Jesper Dahl, kontorchef i Kulturstyrelsen, Bygningsbevaring og Plan, budt velkommen til seminaret og takket kræfterne bag. Med det spørgsmål, der var seminarets omdrejningspunkt, overlod han ordet til Pernille: Hvordan holder vi kulturarven levende?

Det skulle vise sig, at både kulturarv, indlægsholdere og deltagere blev holdt særdeles levende i dagens løb. Pernille understregede, at det netop var meningen med dagen at få en levende debat om, hvordan vi fremover udvikler den eksisterende bygningsmasse. Hun præsenterede og kommenterede dagens tre hovedtemaer:

1. Den menneskelige skala: "Hvordan tænkte 'de gamle', og er vi i dag på bølgelængde med det?"
2. Historiske rum og indeklima: "Noget der virkelig kan hænge en gammel bygning i en god sags tjeneste; her kan vi nok hidse os op i fællesskab."
3. Balancen mellem nyt og gammelt: "Her skal vi helt tæt på materialer, rum og fornemmelser; her dukker de stærke følelser op."

Jeg vil ikke være kustode her

Seminaret blev afholdt på det snedækkede herregårdsanlæg Borreby, der selv er et eksempel på levende kulturarv. Dagens aktiviteter foregik i godsets tidligere lade, der i dag lever et nyt liv som teater og denne dag altså også som ramme for seminar og middag for gæsterne, der havde hængt deres tykke vinterfrakker i Store Vognport, hvor der i dag er garderobe og toiletter. Pernille glædede sig over at være på "et sted, der er gudeskønt", og som i dag drives af gods-ejer og teaterdirektør Joachim Castenschiold. I 2008 skrev hun et interview med ham i Week-endavisen; det var nemlig dengang, han blev kaldt hjem fra Hollywood for som den ældste søn at føre godset videre i tråd med traditionen. Joachim havde da udtalt, at han ikke ville være kustode på Borreby, og som alle de forsamlede til seminaret kunne konstatere ved selvsyn, er det heller ikke det, han er blevet.

Joachim Castenschiold bød også velkommen til Borreby og fortalte kort om processen fra idé til færdigt teater. Han indrømmede, at han fra starten havde været noget skeptisk. Først af helt pragmatiske grunde, for hvor skulle han anbringe de 400 tons halm, der lå i laden? Dernæst af overvejelser over, om man overhovedet kunne få lov at indrette noget nyt i en gammel, fredet bygning. Det kunne man.

Med støttekroner til restaureringsarbejdet fra Kulturstyrelsen og udviklingspenge fra Realdania i regi af Fremtidens Herregård blev projektet sat i gang. I 2011 gik byggeriet i gang, og i 2012 åbnede Borreby Teater. Joachim og hans forlovede, Vibe, der er arkitekt og har været involveret i projektet, har fået deres drøm opfyldt. Men, som Joachim sagde, så havde det ikke været muligt uden hjælp, bl.a. af arkitekt Peter Bering, som han herefter overlod ordet til.

Peter Bering er en 'rigtig' restaureringsarkitekt, der altid har en tommestok ved hånden. Det viste sig nyttigt, da han ridsede anlæggets historie op og med tommestokken kunne udpege de enkelte bygninger på et luftfoto. Herreborgen er opført i 1556 af Rigskansler Johan Friis, og det er det største bevarede anlæg fra den tid. Seminaret foregik i den kæmpestore lade, som nevø-

en Christian Friis byggede i 1593; i dag er der blot ydermurene tilbage fra den tid, for Joachim Castenschiolds tip- og tiptipoldeforældre ændrede undervejs på anlægget med bl.a. en ny tagkonstruktion i 1870. Det er den konstruktion, vi i dag kan se, og som med træspær og tagspån giver en rigtig god akustik. "Der var ikke meget for akustikeren at lave i projektet," sagde Peter, men til gengæld var der visse udfordringer i mødet med brandinspektøren med alt det træværk!" Brandkravene blev løst ved bl.a. en brandlakering og et ventilationsanlæg, der "kan blæse toupeen af enhver," som Peter omtalte det, inden han sluttede: "Laden er blevet til en bygning for mennesker, og der har vist aldrig været så mange mennesker som i dag."